Jak postępować z informacjami o możliwym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych

Posted on 2026-06-30

Jeśli skierowana do rzecznika dyscypliny finansów publicznych korespondencja wskazuje na możliwość naruszenia dyscypliny finansów publicznych, ale nie pochodzi od któregokolwiek z podmiotów uprawnionych do składania takiego zawiadomienia, to postępowanie z nią będzie zależało od jej kwalifikacji. Jeśli zostanie oceniona jako informacje o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych od innych osób i podmiotów, to należy ją przekazać bez żadnej ingerencji kierownikowi jednostki, której ona dotyczy, oraz organowi sprawującemu nadzór nad tą jednostką.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ograniczają krąg podmiotów uprawnionych do złożenia do rzecznika dyscypliny finansów publicznych zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Stosownie do art. 93 ust. 1

uprawnienie to przysługuje:

1. kierownikowi jednostki sektora finansów publicznych,
2. kierownikowi podmiotu niezaliczanego do sektora finansów publicznych, któremu przekazano do wykorzystania lub dysponowania środki publiczne,
3. organowi sprawującemu nadzór nad jednostką sektora finansów publicznych,
4. organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego,
5. komisji stałej organu stanowiącego samorządu terytorialnego,
6. organowi kontroli lub kierownikowi jednostki prowadzącej kontrolę jednostki sektora finansów publicznych,
7. dysponentowi przekazującemu środki publiczne jednostce sektora finansów publicznych lub podmiotowi niezaliczanemu do sektora finansów publicznych oraz
8. organowi założycielskiemu jednostki sektora finansów publicznych.

Źródło problemów

Tymczasem, jak wynika z korespondencji kierowanej do UODO, do rzeczników dyscypliny finansów publicznych wpływają też pisma od osób fizycznych (prywatnych) oraz osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej informujące o ich podejrzeniach co do nieprawidłowości w gospodarowaniu mieniem publicznym. Ponieważ podmioty te nie mają formalnie legitymacji do złożenia zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych (o którym mowa w art. 93 ww. ustawy), a przesyłane przez nich pisma (skargi/wystąpienia/inne) są kwalifikowane jako tzw. informacje o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych od osób lub podmiotów innych niż wymienione w art. 93 ust. 1, to w odniesieniu do nich rzecznicy dyscypliny finansów publicznych są zobowiązani wdrożyć tryb z art. 95 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Przesądza on (w ust. 1), że wówczas, gdy rzecznik dyscypliny finansów publicznych otrzyma informację o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych od osób lub podmiotów innych niż wymienione w art. 93 ust. 1 ustawy, przekazuje on ją kierownikowi jednostki, której ona dotyczy, oraz organowi sprawującemu nadzór nad tą jednostką. W praktyce powstają wątpliwości, czy wykonując dyspozycję art. 95 ustawy, czyli przekazując informacje o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych (np. od osób fizycznych), należy anonimizować dane tych osób (a jeśli tak, to w jakim zakresie) czy też przekazywać te pisma z danymi bez żadnej ingerencji.

Brak swobody decyzyjnej

W ocenie Prezesa UODO, w świetle powołanych wyżej przepisów rzecznik dyscypliny finansów publicznych nie posiada żadnej swobody decyzyjnej i w przypadku, gdy skierowana do niego korespondencja wskazuje na możliwość naruszenia dyscypliny finansów publicznych, ale nie pochodzi od któregokolwiek z podmiotów wymienionych w art. 93 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, jest zobligowany przekazać tę korespondencję podmiotom wskazanym w art. 95 ust. 1 in fine celem zainicjowania procedury z art. 95 ust. 2–5.

Prawidłowa kwalifikacja korespondencji

W opisanej sytuacji obowiązkiem rzecznika dyscypliny finansów publicznych jest jedynie prawidłowe zakwalifikowanie korespondencji, która do niego wpłynęła, to jest ustalenie, czy

może ona wskazywać na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Jak wskazano w komentarzu do art. 95 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (w: Bogdan Artymowicz, Anna Kościńska-Paszkowska (red.), Krzysztof Subocz, Karol Marcin Szmaj, Maciej Tomaczak „Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz", Warszawa 2021):

–*Ocena […] treści [korespondencji – przyp. autora] na etapie złożenia jest utrudniona, ale* wystarczające jest uprawdopodobnienie możliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych*, aby nadać bieg postępowaniu. Ustawodawca nie przewidział żadnych środków/procedur pozwalających na weryfikację wpływającej informacji. Jeśli informacja nie dotyczy w oczywisty sposób naruszenia dyscypliny finansów publicznych, musi być przekazana według właściwości organom uprawnionym do prowadzenia postępowań karnych lub karnych skarbowych, gdyż zgodnie z art. 304 § 2 k.p.k.* instytucje państwowe i samorządowe, które *w związku ze swą działalnością* dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję *oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa*.

Możliwe jest też zakwalifikowanie przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych korespondencji, która do niego wpłynęła, jako skargi lub wniosku w rozumieniu działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego albo potraktowanie tej korespondencji w inny sposób.

Przekazanie bez ingerencji

W razie przyjęcia przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych – po dokonaniu kwalifikacji korespondencji, która do niego wpłynęła – że zachodzi sytuacja opisana w art. 95 ust. 1 w zw. z art. 93 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, nie może on ingerować w treść korespondencji podlegającej przekazaniu do podmiotów wskazanych w art. 95 ust. 1 in fine.